

תכנית לימודים למגמות המוזיקה

במהלך השנים האחרונות אנו הכנסנו והטמענו בגרות חיצונית במקצוע המוזיקה. לצורך כך פותחו חומרי לימוד, נערכו השתלמויות מורים ובוצעה הלימה בין היקף חומר הלימוד לבגרות לבין מספר שעות הלימוד על פני שלוש השנים. אנו ממשיכים ביישום הלמידה המשמעותית במסגרת הפיתוח המקצועי, המתמקד הן בשיטות ההוראה (PBL, תלקיט, ועבודת חקר) והן בשיטות הערכה. בשנים האחרונות משרד החינוך מוביל את התפיסה של למידה משמעותית.

אנו רואים בכך חלון הזדמנויות לחולל שינוי מהותי, לסייע בעיצובו של בוגר חושב, ערכי ומשכיל ולזמן לתלמידים התנסויות פעילות וחוייתיות, פיתוח כישורי חשיבה מסדר גבוה, למידה שיתופית ועבודת צוות.

מבנה הבגרות:

משימות להערכה בית ספרית (יחב"ס) 50% מספר שאלון 048283	בחינה חיצונית 50% מספר שאלון 048387
- תורת המוזיקה התמחות 5%	- תורת המוזיקה ליבה 12.5%
- פיתוח שמיעה 8%	- תולדות היצירה המוזיקלית ליבה 12.5%
- תולדות היצירה המוזיקלית התמחות 10%	- תורת המוזיקה (+פיתוח שמיעה ריתמי) התמחות 16.5%
- ביצוע 17%	- תולדות היצירה המוזיקלית התמחות 8.5%
- הרחבה לבחירת הרכז/ת 10%	

* שאלון בגרות ראשי (בו מופיע הציון הסופי לתלמידים) מספר 048580

תכנים

1	תכנית לימודים למגמות המוזיקה
3	בחינת הבגרות החיצונית
3	פרק הליבה
3	תולדות היצירה המוזיקלית:
6	תורת המוזיקה:
8	פרק ההתמחות
8	מוזיקה אמנותית "קלאסית":
10	פופ-רוק:
12	ג'אז:
14	מוזיקה ערבית:
15	משימות להערכה בית ספרית (יחב"ס)
15	תורת המוזיקה פנימי
16	תולדות היצירה המוזיקלית פנימי
17	נושא בית ספרי

בחינת הבגרות החיצונית

מספר שאלון 048387

בחינת הבגרות החיצונית נערכת בתוכנת iTest באופן ממוחשב, תוך שימוש בתוכנת Musescore לצורך תיווי פעיל של התלמידים.

מבנה הבחינה:

- פרקי ליבה (תורת המוזיקה, תולדות היצירה המוזיקלית) – חובה
- פרק התמחות לבחירת המגמה: מוזיקה אמנותית ("קלאסית"), פופ-רוק, ג'אז, מוזיקה ערבית

פרק הליבה

תולדות היצירה המוזיקלית:

יחידת הליבה של תולדות היצירה המוזיקלית מתבססת על האנתולוגיה המקוונת, וכן על האנתולוגיה הכתובה.

במסגרת התוכנית יילמדו יצירות חובה לבגרות מתוך [האנתולוגיה המקוונת](#) ומתוך האנתולוגיה הכתובה, כאשר בכל תקופה תפורסם רשימת יצירות חובה מעודכנת, מתוך 45 היצירות המופיעות בתוכנית המלאה באנתולוגיה.

בחלק הליבה של תולדות היצירה המוזיקלית יהיו שאלות בחירה מתוך יצירות החובה ואלו ישלבו שאלות מסדר חשיבה במגוון רמות.

שאלת המושגים הינה חובה ותדרוש מהתלמיד/ה לזהות את מושגי החובה מתוך יצירות שאינן בהכרח מן האנתולוגיה, כלומר, שאלת יישום של הידע על חומר חדש.

תשפ"ה: בפרק הליבה תישאל שאלה על כל אחת מיצירות החובה - יש לענות על שתי שאלות מתוך שש + שאלת המושגים (זיהוי מושגים מתוך יצירות מוכרות ושאין מוכרות).

תשפ"ו: בפרק הליבה יישאלו 5 שאלות על יצירות החובה (אחת היצירות לא תופיע) + שאלת המושגים (זיהוי מושגים מתוך יצירות מוכרות ושאין מוכרות). יש לענות על שאלה אחת מבין שאלות 1-3, ועל שאלה אחת מבין השאלות 4-5 (זאת בתנאי שלא עונים על שאלה מאותה תקופה בחלק ההתמחות). השאלות אינן חייבות להופיע על פי הסדר הכרונולוגי של התקופות.

יצירות החובה לבגרות תשפ"ה:

*חומר פרק הליבה מתבסס על האנתולוגיה המצולמת. כל שאר חומרי הלמידה, כולל מצגות ושיעורים מוקלטים, הינם חומר עזר בלבד

	היצירה	תקופה	פרק בבגרות	קישור לסרטון	קישור למצגת	קישור לשיעור	אנתולוגיה כתובה
1	דיאס אירה Dies Irae	ימי הביניים	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	חלק ראשון - ימי הביניים עד הבארוק
2	"בעוד וסטה ירדה מן הגבעה" מאת תומס וילקס	רנסנס	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	
3	קינת אריאנה מאת קלאודיו מונטוורדי	בארוק	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	
4	פוגה בדו מינור רי"ב 847 מאת י.ס. באך	בארוק	התמחות בלבד	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	
5	סימפוניה מס' 45 "הפרידה" מאת יוזף היידן	קלאסיקה	התמחות בלבד	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	חלק שני - קלאסיקה
6	קונצ'רטו לפסנתר מס' 9, ק. 271 מאת ו.א. מוצרט	קלאסיקה	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	
7	המזורקה של שופן	רומנטיקה	התמחות בלבד	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	פרק בנושא שופן
8	"חצרנים, גזע שפל" מתוך ריגולטו מאת ג'וזפה ורדי	רומנטיקה	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	פרק בנושא ריגולטו
9	"רפסודיה בכחול" מאת גרשווין	המאה ה-20	ליבה + התמחות	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	פרק בנושא רפסודיה בכחול
10	"בקשות" מאת בטי אוליברו	המאה ה-20	התמחות בלבד	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט	פרק בנושא מוזיקה ישראלית

יצירות ברמת המושג בלבד:

	היצירה	קישור לסרטון	קישור למצגת	קישור לשיעור
1	קונצ'רטו לשני כינורות בלה מינור, פרק ראשון מאת אנטוניו ויואלדי (ברמת המושג: קונצ'רטו – ריטורנלו")	סרטון	מצגת	שיעור מוקלט

שיעור מוקלט	מצגת	סרטון	סימפוניה פנטסטית אופוס 14 מאת ברליוז (ברמת המושג: "אידאה פיקס")	2
-----------------------------	----------------------	-----------------------	--	---

רשימת מושגי החובה לבגרות תשפ"ה:

- מודוס
- מיסה
- ציור מילים
- נקודת חיקוי
- הקמרטה הפלורנטינית
- בסו קונטינואו
- קונצ'רטו
- ריטורנלו
- פוגה
- "הסער והפרץ"
- צורת סונטה
- באס אלברטי
- אקספוזיציה כפולה
- קדנצה
- טמפו רובטו
- רומנטיקה לאומית
- בל קנטו
- "אידאה פיקס" - קטעי אופי (מיניאטורה)
- נקודת עוגב
- צלילי בלוז ("בלו נואטס")

תורת המוזיקה:

יחידת הליבה של תורת המוזיקה עוסקת בנושא תיאוריה אלמנטרית ופיתוח שמיעה ריתמי הנלמדת מתוך ספר הלימוד המקוון (להלן: מקו'), והרמוניה וניתוח הרמוני הנלמדים מתוך שיעורי ההרמוניה המקוונים בהוראת ועריכת ד"ר מיכאל שנהב (להלן: שנ'+מס' סרטון), וניתן לתרגל באמצעות חוברות תרגול מיומנות בהרמוניה מסורתית - יחידת בסיס מאת גיל עברון.

בחלק הליבה בתורת המוזיקה ישנן שאלות העוסקות בזיהוי ובנייה של אקורדים וסולמות, קשר הרמוני בין דרגה וסולם, ושאלת ניתוח כוראל.

נושאי הוראה:

תיאוריה אלמנטרית:

מקו': 1-22	גובה הצליל - שמות התווים ומיקומם על המקלדת. קריאת תווים בשני מפתחות. סימני ההיתק
שנ' 4-9	חיבור דרגות יסוד , הולכת קולות בסיסית, הפונקציות ההרמוניות: בניית האקורד הבודד, הדרגות I, IV, V כללי היסוד בהולכת קולות, הפונקציות ההרמוניות T D SD, המעגל הפונקציונלי
מקו': 28-30	צורה ומבנה- סימני חזרה, סימני מבנה
מקו': 31-51	מרווחים -מרווחים "סולמיים"/"דיאטוניים (זר, קטן/גדול), מרווחים כרומטיים (מוגדלים ומוקטנים)
מקו': 52-55	מרווחים אנהרמוניים ומרווחים הגדולים מאוקטבה
מקו': 56-61	סולמות ומודוסים - כללי
מקו': 62-87	סולמות מז'ורים ומינורים (כולל מינור הרמוני ומלודי)
מקו': 88-89	טרנספוזיציה מרווחית וטרנספוזיציה סולמית
מקו': 102-119	מבוא להרמוניה טרציאלית, אקורדים משולשים והיפוכיהם
מקו': 129-132	קשר דרגה-סולם. פונקציות ומשמעותם
מקו': 120	הספט אקורד – עקרונות
מקו': 122, 127-8	הספט אקורד הדומיננטי, היפוכיו ופתרונו לטוניקה

הרמוניה וניתוח הרמוני:[שנ' 1-3 + העשרה](#)

השפה הטונלית המז'ור מינורית: מונחי יסוד תיאורטיים, היסטוריים, אקוסטיים

[שנ' 10-13](#)

ניתוח הרמוני בכוראלים בסגנון באך: צלילים זרים (שכנים, עוברים, וכו')

[שנ' 14-17](#)

צליל הבס וצליל היסוד, משמעותו של "היפוך", סקסט אקורדים של דרגות יסוד: הבס והפנדמנטל בס, ניתוח דרגות והיפוכים, הדרגות I6, IV6, V6

[שנ' 18-25](#)

מז'ור ומינור: מינורציות ומז'ורציות, המינור ה-"הרמוני" וה-"מלודי", סולמות הומונימיים, סולמות מקבילים

[שנ' 27-33](#)

ספט-אקורד דומיננטי והיפוכיו: על תפיסת הדיסוננט, הדרגה V7 - בניה, כניסה, יציאה, מופעים

[שנ' 34-38](#)

קדנצות, הקוורט סקסט אקורד הקדנציאלי: קדנצה אותנטית, אתנח דומיננטי, קדנצה פלגלית, קדנצה אותנטית עם הארכה פלגלית, שוהים ואפוג'יאטורות

[שנ' 39-40](#)

תכנית טונלית: ניתוח מרכזים טונליים לסולמות מדרגת קרבה ראשונה

פרק ההתמחות

בפרק ההתמחות ישנה בחירה בין 4 סגנונות מוזיקליים לפי אופי המגמה: מוזיקה אמנותית "קלאסית", פופ-רוק, ג'אז, ומוזיקה הערבית.

כל מגמה נדרשת לבחור תחום התמחות.

שאלות פרק ההתמחות חולשות על תחומי תולדות היצירה המוזיקלית, תורת המוזיקה, ופיתוח שמיעה ריתמי. שאלות אלה הינן ברמת העמקה ומסדר חשיבה גבוה, תוך חיבור בין ניתוח הטקסט המוזיקלי אל הרקע התקופתי שלו. בתחום פיתוח השמיעה הריתמי ישנה הכתבה ריתמית מתוך קטע מוזיקלי מהסגנון הנבחר.

מוזיקה אמנותית "קלאסית":

פרק הלימוד העוסק בתולדות היצירה המוזיקלית ביחידה זו מתבסס על [האנתולוגיה ההמקוונת](#) וכן על האנתולוגיה הכתובה, כאשר בכל תקופה תפורסם רשימת יצירות חובה מעודכנת.

פרק הלימוד העוסק בתורת המוזיקה ביחידה זו מבוסס על ספרו של דן הנדלסמן "הרמוניה טונאלית" (שני הכרכים), וניתן לתרגל באמצעות חוברות [תרגול מיומנות](#) [בהרמוניה מסורתית - יחידת ההתמחות](#) מאת גיל עברון. חלק השמיעה הריתמית מבוסס על ספר הלימוד "קצב לכולם" מאת רוני הולן.

נושאי הוראה בתורת המוזיקה - פרק ההתמחות:

- האקורד בכתיבה פסנתרנית ומקהלתית
- האקורד המשולש והמרובע (מז'ור, מינור, מוקטן, מוגדל) במצב יסודי ובכל היפוכיו
- סימולי אקורדים במוזיקה הקלה
- צלילים זרים
- המעגל הפונקציונאלי ושימוש בדרגות משנה
- הרחבת הקדנצות והסיום המדומה
- הפסוק ההרמוני, שימוש בכל הדרגות הסולמיות ובכל ההיפוכים
- דומיננטה שניונית לדרגה החמישית
- דומיננטה שניונית לשאר הדרגות (חמישית של, דומיננט ספט של, שביעית של)
- מודולציה המבוססת על אזור ציר (דיאטונית בלבד)
- ניתוח צורני: דו חלקי, תלת חלקי, צורת השיר, צורות "היסטוריות" (נושא ווריאציות, קונצ'רטו ריטורנלו, פוגה, צורת הסונטה)

[טרמינולוגיה: 5](#)

- משך הצליל - מבוא מושגי לתיווי ריתמי א', תיווי ריתמי (בחיבור עם תיווי הגובה), ותיווי הפסקות. קשת ונקודת הארכה. [מקו': 23-27, 147-151](#)
- מבוא מושגי לתיווי ריתמי ב' [מקו': 152-158](#)
- קריאת תיווי ריתמי (משקל מרובע, שלמים, חצאים ורבעים) וסינקופות [מקו': 163-165](#), הול': 1-25

מבנה השאלות:

בפרק תולדות היצירה המוזיקלית יש לבחור תקופה וללמד את **שתי יצירות החובה שלה** (תקופות ימי הביניים והרנסנס מתאחדות בחלק זה).

תשפ"ה: בכל פרק ישאלו שתי שאלות, שאלה אחת על כל אחת מן היצירות.

תשפ"ו: בכל פרק ישאלו שתי שאלות, אך הן לא יהיו בהכרח על שתי היצירות (ייתכן ששתי השאלות ישאלו על אותה יצירה). בחלק ההתמחות החומרים יכללו את החלקים המוצללים באנתולוגיה.

בפרק תורת המוזיקה ישנה שאלת ניתוח יצירה ברמת העמקה - ניתוח הרמוני, קדנצות, צלילים זרים, מודולציות, צורה ומבנה, שאלת זיהוי משקל, והכתבה ריתמית.

פרקי הלימוד התולדותיים ביחידה זו מבוססים על הספר "[רוק-פופ בארץ ובעולם, תולדות היצירה ומאפייני שפתה – אנתולוגיה](#)", על חלק הפופ-רוק באתר [האנתולוגיה](#), על הספרים "המחר לעולם אינו יודע" מאת ארי קטורזה, "רוק: מוסיקה ותרבות" מאת מוטי רגב, "שירו לנו משירי ציון- המוסיקה הפופולארית ורבידה" מאת מוטי רגב, "בוא שיר עברי: שירי ארץ ישראל, היבטים מוזיקליים וחברתיים" מאת טלילה אלירם, "מוסיקה פופולרית ותרבות בישראל" מאת מוטי רגב ואדווין סרוסי, "[רוק מתקדם - משנות ה-60 ועד היום](#)" מאת אורי ברייטמן, וכן על הסדרה המצולמת "[סוף עונת התפוזים: סיפורו של הרוק הישראלי - סדרת תעודה בהגשת יואב קוטנר](#)".

חלק הניתוח ותורת המוזיקה מבוסס על הספר "[תולדות היצירה הג'אזית ומאפייניה המוזיקליים: שפת הג'אז לתלמידי מגמות המוזיקה](#)".

בקרב ייצא מדריך למורה שיכיל רשימות של נושאים מתוך כל פרק, הפניות ביבליוגרפיות, ורשימות האזנה. בינתיים ניתן להיעזר במקראות [במסמך זה](#).

חלק [ההכתבה הריתמית](#) מבוסס על ספר הלימוד "קצב לכולם" מאת רוני הולן.

נושאי הוראה :

- צורות ומבנה [ג'אז, 13-27](#)
- תכנית טונאלית ומודולציות [ג'אז, 81-88; 105; 120; ועוד](#)
- הבלוז: הבלוז המסורתי, הבלוז הטונאלי, בלוז מינורי, ומבנים מבוססי בלוז נוספים. [ג'אז, 28-45](#)
- הרמוניה פונקציונלית: מהלך V I, המעגל הפונקציונלי, קדנצות, דומיננטה מורחבת, אילתור/הלחנה מבוסס דרגה [ג'אז, 100-112](#)
- טכניקות הרמוניות: פדאל, קלישאה קווית וקלישאות בס, טוניסיזציות חוץ סולמיות, מיקסטורות, אקורדים מושאלים, Modal Interchange, האקורד המוקטן כהרחבה [ג'אז, 117-122; 132-137; 152](#)
- רה הרמוניזציה: תחליפים פונקציונליים דיאטוניים, המטריצה של ה-Turnaround, תחליף טריטון, האקורד המוקטן כתחליף, מהלך BackDoor [ג'אז, 145-163](#)
- מלודיה: המנגינה, היחידה המוזיקלית הזכירה – מוטיב, קונטור, מנעד
- קצב: מקצב, מוטיב/גרעין ריתמי, סינקופציה מול סדירות, משקל, תבניות, תת חלוקה, דגש, חילופים מול התמדה.
- גוון (סאונד): הרכב מבצע, צורת הנגינה, צורת הפקת הצליל, עיבוד, טכניקות הקלטה, ואפקטורה.
- סגנון וז'אנר: מקורות התפתחות, מאפיינים (בהתאם למרכיבים המוזיקליים), זהות, טהרנות מול סינתזה.
- טקסט: פרזודיה, קשר טקסט-לחן, ניתוח טקסטואלי ללא קשר ללחן (חריזה, מסר), וכו'.

צמדי פרקי הוראה (לשנת תשפ"ה) לפי תקופות וסגנונות:

הבלוז ותרומתה של המוזיקה האפרו-אמריקאית	+	התהוות המוזיקה הפופולרית באמריקה, מראשית המאה ה-20 ועד הולדת הרוקנרול בשנות ה-50.
ראשית הזמר העברי עם תקומת המדינה, והלהקות הצבאיות עד סוף שנות ה-60	+	צמיחת הרוק הישראלי בשוליים ובמסד משנות ה-60, והתבססותו עד אמצע שנות ה-90.
עליית הרוק באנגליה וה-"פלישה הבריטית" הגדולה	+	הרוק באמריקה בשנות השישים – המחאה הגדולה ופסטיבל וודסטוק
שנות השבעים והשמונים (א) – שוליים ומרכז, רוק כבד, פסיכודליה ופאנק	+	שנות השבעים והשמונים (ב) – גלאם ורוק מתקדם

מבנה השאלות:

יש לבחור צמד פרקי הוראה וללמד אותם לאשורם. על כל צמד יישאלו שתי שאלות.

בפרק תורת המוזיקה ישנה שאלת ניתוח יצירה ברמת העמקה - ניתוח הרמוני, דומיננטות שניוניות (V/X VII/X), מהלכי II-V, מיקסטורות, מודולציות, צורה ומבנה, שאלת זיהוי משקל, והכתבה ריתמית.

פרקי הלימוד ביחידה זו מבוססים על הספר "[תולדות היצירה הג'אזית ומאפייניה המוזיקליים: שפת הג'אז לתלמידי המוזיקה](#)", על חלק הג'אז באתר [האנתולוגיה](#). בקרוב ייצא מדריך למורה שיכיל רשימות של נושאים מתוך כל פרק, הפניות ביבליוגרפיות, ורשימות האזנה. חלק [ההכתבה הריתמית](#) מבוסס על ספר הלימוד "קצב לכולם" מאת רוני הולן.

נושאי הוראה :

- צורות ומבנה
- תכנית טונאלית ומודולציות
- הבלוז: הבלוז המסורתי, הבלוז הטונאלי, בלוז מינורי, ומבנים מבוססי בלוז נוספים.
- הרמוניה פונקציונלית: מהלך V I II, המעגל הפונקציונלי, קדנצות, דומיננטה מורחבת, אילתור/הלחנה מבוסס דרגה
- טכניקות הרמוניות: פדאל, קלישאה קווית וקלישאות בס, טוניסיזציות חוץ סולמיות, מיקסטורות, אקורדים מושאלים, Modal Interchange, האקורד המוקטן כהרחבה
- רה הרמוניזציה: תחליפים פונקציונליים דיאטוניים, המטריצה של ה-Turnaround, תחליף טריטון, האקורד המוקטן כתחליף, מהלך BackDoor
- מלודיה: המנגינה, היחידה המוזיקלית הזכירה – מוטיב, קונטור, מנעד
- קצב: מקצב, מוטיב/גרעין ריתמי, סינקופציה מול סדירות, משקל, תבניות, תת חלוקה, דגש, חילופים מול התמדה.
- גוון (סאונד): הרכב מבצע, צורת הנגינה, צורת הפקת הצליל, עיבוד, טכניקות הקלטה, ואפקטורה.
- סגנון וז'אנר: מקורות התפתחות, מאפיינים (בהתאם למרכיבים המוזיקליים), זהות, טהרנות מול סינתזה.
- טקסט: פרוזודיה, קשר טקסט-לחן, ניתוח טקסטואלי ללא קשר ללחן (חריזה, מסר), וכו'.

[ג'אז, 13-27](#)

[ג'אז, 81-88; 105; 120; ועוד](#)

[ג'אז, 28-45](#)

[ג'אז, 100-112](#)

[ג'אז, 117-122; 132-137; 152](#)

[ג'אז, 145-163](#)

חטיבות הוראה לפי תקופות וסגנונות:

פרקי ההוראה מחולקים ל-4 חטיבות, ועל המגמה לבחור חטיבה אחת להתמחות בה.

חטיבה 2 (פרק 3):	חטיבת הבלוז	פרק הבלוז
חטיבה 3 (פרקים 4-6):	ראשית הג'אז	פרקי ניו אורלינס, הסווינג, וקנזס סיטי
חטיבה 4 (פרקים 7-10):	בי-בופ ופוסט-בופ	פרקי הבי-בופ, הארד-בופ, Cool Jazz, והזרם המרכזי בשנות ה-50
חטיבה 5 (פרקים 11-14):	ג'אז מודרני	פרקי ג'אז מודלי, ג'אז חופשי, מוזיקה לטינית, והפיוז'ן

מבנה השאלות:

בפרק תולדות היצירה בג'אז תהיינה שאלת בחירה מתוך חטיבה סגנונית. השאלות יתמקדו גם בידע התולדותי המופיע בפרקי הלימוד וייתחו במובהק למרכיבים המוזיקליים הנשמעים בקטע.

בפרק תורת המוזיקה ישנה שאלת ניתוח יצירה ברמת העמקה - ניתוח הרמוני, דומיננטות שניוניות (V/X VII/X), מהלכי II-V, מיקסטורות, מודולציות, צורה ומבנה, שאלת זיהוי משקל, והכתבה ריתמית.

פרקי הלימוד ביחידה זו מבוססים על [האנתולוגיה למוזיקה הערבית](#) וכן על [מסמך מבוא לתיאוריה הערבית, המקאם והאיקאע](#) שנכתבו על ידי ד"ר אמציה בר-יוסף.

נושאי הוראה :

- מקאמאת: מבנה (הג'נס מהם מורכבים), צלילים מרכזיים, מפתחות מקאם, והתנהגות מלודית כמאפיין של המקאם.
- מודולציות: זיהוי מודולציות, מיקומן, וזיהוי המקאם החדש ומבנהו.
- המרווחים מהם נבנים הסולמות במוזיקה הערבית.
- מלודיה: מנעד, מרכיבים מלודיים רלוונטיים, והתנהגות מלודית כמאפיין של המקאם.
- האיקאע: נקישות הדום והתכ ומידת חשיבותן, ונחלקותו של האיקאע לתת-יחידות.
- ז'אנר: מאפיינים פואטיים, מאפיינים מוזיקליים, צורה, והתייחסות היסטורית אם ישנה.
- טקסט בז'אנרים הווקאליים: המבנה הפואטי האופייני לז'אנר, והקשר בין מבנה הטקסט ובין המבנה המוזיקלי אם ישנו.

חטיבות הוראה לפי סגנונות:

פרקי ההוראה מחולקים ל-3 חטיבות, ועל המגמה לבחור חטיבה אחת להתמחות בה.

חטיבה 1:	מוואשח	סמאעי
חטיבה 2:	קצידה	מעזופה
חטיבה 3:	טקטוקה	לונגה

מבנה השאלות:

בפרק תולדות היצירה במוזיקה הערבית (האנתולוגיה) תהיינה שאלת בחירה מתוך אחת החטיבות.

בפרק תורת המוזיקה (מסמך המבוא לתיאוריה הערבית) ישנה שאלת אנליזה של קטע שאינו מתוך חומר הלימוד (Unseen-Unheard) מהמוזיקה הערבית, ושאלות זיהוי של איקאע.

משימות להערכה בית ספרית (יחב"ס)

מספר שאלון 048283

במסגרת המשימות להערכה בית ספרית (יחב"ס), יילמדו התחומים הבאים בהתאמה להתמחות המגמה (קלאסי, פופ-רוק, ג'אז, מוזיקה ערבית) ומתוך חופש יצירתי והתאמה לנושא הבית ספרי שנבחר על ידי צוות המגמה. להלן התחומים: תורת המוזיקה (התמחות), תולדות היצירה המוזיקלית (התמחות), פיתוח שמיעה וסולפג', וביצוע.

הערכת התחומים נעשית לבחירת הרכז, תוך המלצה לשימוש בשיטות הערכה חלופיות: למידה מבוססת פרויקטים (PBL), תלקיט (פורטפוליו), ועבודות חקר. לתחומים אלה יש לבנות מחוונים ברורים שעל בסיסם ניתן הציון לבגרות, בהתאם לשיטת ההערכה שנבחרה. את המחווונים יש להגיש לצוות הפיקוח על החינוך המוזיקלי.

תורת המוזיקה פנימי

פרק זה מתמקד בתחומי ההרמוניה שאינם מופיעים בבגרות החיצונית, בדגש על כתיבה הרמונית ומימוש בהתאמה להתמחות הנבחרת במגמה.

כל מגמה רשאית לבחור לעצמה במה לעסוק, ובלבד שעוסקת בהעמקה בתורת המוזיקה.

התבססות פרק זה היא על ספרי הלימוד המופיעים לעיל בבחינה החיצונית.

נושאי לימוד אפשריים

- כלי העבודה: תווי סולם, תווי אקורד, תווי זרים, תווי כרומטיים.
- נונהקורד - ברמת זיהוי ובנייה בלבד – ללא תרגילי הירמון ומימוש
- נקודת עוגב, תנועת אקורד אוטונומית ביחס לבס, ותנועת בס אוטונומית ביחס לאקורד.
- ניתוח הרמוני מלא של יצירה/קטע מוזיקלי (כולל רישום צלילים זרים, קדנצות, אזורים טונאליים וכ"ו)
- הירמון ומימוש (ריאליזציה) של בס עם דרגות נתונות (בתחום ה-"קלאסי").
- כתיבה הרמונית והירמון למלודיה נתונה (בתחום הג'אז והפופ-רוק).

- שימוש בכל הדרגות הסולמיות. שימוש באקורדים משולשים ובספט-אקורדים, כולל היפוכים.
- פסוק דיאטוני השומר על עקרונות המעגל הפונקציונאלי ועל תנועות חזקות
- דומיננטות שניוניות אפשריות לכל דרגה סולמית.
- מודולציות ומיקסטורות.

תולדות היצירה המוזיקלית פנימי

פרק זה מתמקד בלמידת יצירות וקטעים מוזיקליים לבחירת צוות ההוראה במגמה, **וניתן** לעסוק במסגרתו בניתוח מעמיק של יצירות (סגנוני וצורני) והן ברשימות האזנה (היכרות עם קטעים מוזיקליים מרובים ובחינת הזיהוי שלהם).

התבססות פרק זה היא על ספרי הלימוד המופיעים לעיל בבחינה החיצונית.

פיתוח שמיעה וסולפג'

פרק זה עוסק בכל תחומי השמיעה: שמיעה מלודית, שמיעה הרמונית, שמיעה ריתמית, שירת סולפג', ושמיעה ושירה של מרכיבים מוזיקליים בודדים.

כל אחד מנושאי הלימוד התיאורטיים וההרמוניים הנלמדים במגמה מחייב יישום בביצוע (נגינה וסולפג'), ובזיהוי וכתובה (הכתבות).

התבססות פרק זה היא על ספר הלימוד "קצב לכולם" מאת רוני הולן (ריתמי), "סולמוניה" (סולפג'), וכן על ספרי התיאוריה וההרמוניה המופיעים לעיל בבחינה החיצונית.

ביצוע

בתחומי הביצוע חובה על כל תלמיד/ה להשתתף בהרכב אחד לפחות.

כל מגמה בוחרת כיצד להעריך את תחום הביצוע של תלמידיה. ניתן להעריך את תחום הביצוע באמצעות תפקוד והשתתפות לאורך השנה, ביצוע בימתי, ובלבד שהרכבי הביצוע יקיימו שגרת חזרות והופעות בהתאם לתכנית שנתית. כמו כן, ניתן לקבוע השמעות אישיות לבחינת ההתקדמות של התלמידים.

במקרים בהם למידה פנים אל פנים אינה מתאפשרת, ניתן להיעזר במסמך [התרחישים האלטרנטיביים להוראה ולמידה של הרכבי הביצוע](#) (תשפ"א).

נושא בית ספרי

הנושא הבית ספרי הוא נושא לבחירת צוות המגמה, שמתכתב עם תחומי הלמידה האחרים במגמת המוזיקה (תולדות היצירה המוזיקלית, תורת המוזיקה, פיתוח שמיעה, ביצוע) אך יש בו ערך מוסף ותוכן הרלוונטי לתלמידי המגמה ולמוזיקה הסובבת אותם.

נושאים לדוגמא: עיבוד, תזמור, קומפוזיציה, הלחנת שירים, עריכת והפקת מוזיקה, פרויקט נגינה ייחודי, למידת חקר על סגנונות מוזיקליים ומבצעים ייחודיים.

הערכת הנושא הבית ספרי יכולה להתבצע כחלק מתחום אחר הנוגע לו (לדוגמא: פרויקט נגינה ייחודי כחלק מהערכת הביצוע) או בנפרד, באמצעות שיטות הערכה חלופיות (PBL, תלקיט, או עבודות חקר).